

Založení občanského sdružení a jeho stanovy

Občanské sdružení je možno založit podle zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů (v platném znění). Takto vzniklé sdružení je s účinností od data registrace samostatnou právnickou osobou. Registraci stanov sdružení založených podle zákona č.83/1990 Sb. provádí Ministerstvo vnitra ČR.

obecně k postupu při zakládání sdružení :

Podle zákona č.83/1990 Sb. nemohou občané založit sdružení k výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu určitých povolání. Členy občanského sdružení, založeného podle zákona č.83/1990 Sb. (dále sdružení) mohou být i právnické osoby. Práva a povinnosti členů sdružení upravují stanovy. Sdružení vzniká registrací. Návrh na registraci sdružení se podává na Ministerstvo vnitra České republiky (dále ministerstvo).

Návrh na registraci mohou podávat nejméně tři občané, z nichž alespoň jeden musí být starší 18 let (dále jen „přípravný výbor“). Návrh podepíše členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, rodná čísla a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů starších 18 let je zmocněncem oprávněným jednat jejich jménem. K návrhu připojí stanovy ve dvojím vyhotovení. Návrh stanov se zasílá na adresu :

Ministerstvo vnitra, nám.Hrdinů 3, 140 21 Praha 4
úsek sdružování
telefon : 974 817 380
sdrinfo@mvr.cz

Pokud stanovy neurčují něco jiného, jedná přípravný výbor jménem sdružení až do vytvoření orgánů uvedených ve stanovách sdružení.

Nemá-li návrh náležitosti podle zákona č.83/1990 Sb., (anebo jsou-li údaje v něm neúplné nebo nepřesné), ministerstvo na to přípravný výbor bezodkladně, nejpozději do 5 dnů od doručení návrhu, upozorní s tím, že dokud tyto vady nebudou odstraněny, řízení o registraci nebude zahájeno. Řízení o registraci je zahájeno dnem, kdy ministerstvu došel návrh, který nemá vady uvedené např. v §9 zákona. O dni zahájení ministerstvo bezodkladně vyrozumí zmocněnce přípravného výboru. Po ukončení registrace (doručení oznámení o registraci) občanské sdružení požádá o přidělení IČO a zřídí běžný účet u některého peněžního ústavu a splní další evidenční povinnosti dané zákony (např. daňovými zákony).

stanovy občanského sdružení **(doporučení k možnému znění stanov)**

Stanovy sdružení předkládané k registraci musí obsahovat tyto body :

název sdružení

sídlo

cíl činnosti sdružení

orgány sdružení, způsob jejich ustanovování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení

ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem

zásady hospodaření

ad 1 — název sdružení

Název sdružení by měl být originální, tzn. nezaměnitelný s názvem jiné právnické osoby. Neměl by rovněž být zavádějící či matoucí. Jako takový příklad lze uvést název sdružení „Nadace pro život“, nebo „Banka pro život“ apod..

ad 2 — sídlo sdružení

Při volbě sídla sdružení je nutno vycházet ze skutečnosti, že se jedná o stanovení sídla právnické osoby. Toto sídlo bude zapsáno v příslušném rejstříku — registraci MV, Českého statistického úřadu a dalších institucí (např. podle zákona 337/92 Sb., o správě daní a poplatků). Označení sídla tedy bude sloužit jako součást bližší identifikace právnické osoby.

V případě změny sídla sdružení by bylo nutno oznámit změnu stanov v bodě „sídlo sdružení“ a to všem uvedeným místům, jak vyplývá ze zákona. Adresa sídla sdružení bývá obvykle uvedena na razítku a rovněž slouží k doručování korespondence sdružení.

Pokud tedy sdružení bude pracovat v pronajatých prostorách, je vhodné uvážit, zda (z výše uvedených důvodů) je výhodnější zvolit jako sídlo sdružení adresu najatých prostor nebo adresu bydliště statutárního orgánu sdružení (tj. fyzické osoby oprávněné jednat za právnickou osobu dle stanov sdružení).

ad 3 — cíl sdružení

Cíl sdružení musí být v souladu se zákonem. Cíl sdružení by měl být formulován tak, aby vystihoval (nepodnikatelskou) podstatu účelu, za kterým sdružení vzniklo, resp. účel, kvůli kterému se občané rozhodli sdružení ustavit.

ad 4 — orgány sdružení

4.1.

Nejvyšším orgánem sdružení je shromáždění členů — schůze členů (členská schůze, valná hromada apod.). Stanovy by měly přesně popsat způsoby a termíny svolávání členské schůze, způsob stanovení programu, rozhodovací pravomoci tj. zejména okruhy činnosti, závazků apod. sdružení, o kterých může rozhodovat pouze členská schůze, způsob hlasování, náležitosti zápisu z členské schůze atd..

Pokud bude ustavena rada sdružení, výbor sdružení a další orgány sdružení, pak je nezbytné ve stanovách určit, jaké pravomoci mají tyto další orgány sdružení a jak podléhá platnost jejich rozhodnutí schválení členské schůze a rovněž i to, kdo a jak může být do těchto dalších orgánů sdružení zvolen. Výhodné je, aby stanovami byla upravena i možnost podání protestu či stížnosti člena sdružení k rozhodnutím orgánů sdružení.

4.2.

Rada sdružení bývá obvykle ustavena jako nejvyšší orgán sdružení mezi členskými schůzemi sdružení.

Stanovy určí, kdo může být členem rady sdružení, jakým způsobem probíhá volba členů rady, jaké jsou pravomoci rady a jejich jednotlivých členů, jaká rozhodnutí rady podléhají dodatečnému schválení členské schůze a o kterých otázkách může rada rozhodovat samostatně, za jakých podmínek je rozhodnutí rady právoplatné (např. určí se poměr hlasů členů rady rozhodný pro hlasování o otázkách svěřených do kompetence rady apod.).

4.3.

Výbor sdružení bývá obvykle ustaven pro operativní řízení činnosti sdružení.

Je výhodné, aby i pro výbor sdružení bylo ve stanovách určeno, jakým způsobem probíhá volba členů výboru, jaké jsou pravomoci výboru a jeho jednotlivých členů, jaká rozhodnutí výboru podléhají dodatečnému schválení členské schůze (případně rady) a o kterých otázkách může výbor rozhodovat samostatně, za jakých podmínek je rozhodnutí výboru právoplatné (např. určí se poměr hlasů členů výboru rozhodný pro hlasování o otázkách svěřených do kompetence výboru apod.).

Pokud jsou ustaveny komise sdružení, jsou obvykle ve výboru sdružení zastoupeny. (U většiny sdružení jsou posledně jmenované orgány sloučeny ve výboru sdružení.

Je rozhodně výhodou, pokud orgány sdružení mají lichý počet členů. Rozhodně je možno doporučit ustavení kontrolního orgánu (např. dozorčí, kontrolní, revizní komise).

4.4.

Předseda (místopředseda) sdružení

Předseda (místopředseda) je ve smyslu platných zákonů tzv. statutárním orgánem sdružení, tj. reprezentuje sdružení navenek. O věcech týkajících se sdružení může rozhodovat a sdružení v právních vztazích zavazovat pouze v mezích a způsoby, které jsou určeny stanovami.

Stanovy by rozhodně měly upravit i způsob volby a dobu volebního období předsedy (místopředsedy), případně další podrobnosti — např. zastupování předsedy místopředsedou apod..

Stanovami by dále mělo být upraveno :

Podmínky členství ve sdružení, zejména určení, kdo může být členem spolku, (fyzická osoba, právnická osoba), podmínky členství ve sdružení, jakého druhu členství může být (řádné, mimořádné, čestné) apod..

Dále by stanovy měly upravit i práva a povinnosti členů, případně rozlišit práva a povinnosti členů řádných, mimořádných, čestných (zejména v oblasti rozhodování o zásadních věcech týkajících se sdružení), výši členských příspěvků a způsob jejich placení.

Pokud jsou pro členy ve stanovách sdružení určeny povinnosti, pak je možno doporučit i formulaci sankcí za případné neplnění těchto povinností i režim odvolávání se členů sdružení proti stanovení sankcí.

Stanovami by měly být upraveny i okolnosti nebo činnosti vedoucí k ukončení činnosti sdružení.

Výhodné je stanovit podmínky, za kterých může dojít k zániku nebo sloučení sdružení, stanovit způsob vypořádání majetku spolku atd.. (Při formulování těchto pasáží stanov je nutno postupovat podle zákona č.83/90 Sb., případně dalších zákonů upravujících zánik právnické osoby).

Stanovy by měly jednoznačně určit, kdo odpovídá za hospodaření sdružení, kdo vede zákonem předepsané účetnictví a zajišťuje předložení zprávy o hospodaření členské schůzi.

ad 5 — hospodaření sdružení

Část stanov, která upravuje hospodaření občanského sdružení, musí vycházet z platných zákonů (zejména připomínám zákon o účetnictví, daňové zákony, předepsané osnovy a postupů účtování občanských sdružení). Stanovy by měly uvádět :

* výčet zdrojů finančního zabezpečení činnosti sdružení (příjmů)

(Poznamenávám, že členské příspěvky spadají do režimu zákona o daních z příjmů, jsou však od daně osvobozeny — tzn. podává se daňové přiznání, daně se však z tohoto příjmu neplatí. Sdružení by však mělo být evidováno u příslušného daňového úřadu, resp. správce daně.)

* uvedení majetku sdružení při založení sdružení (jeho hodnotu, a identifikaci)

* kde je majetek sdružení uložen či umístěn

* kdo je oprávněn s finančními prostředky a dalším majetkem sdružení nakládat, jak je vedeno účetnictví občanského sdružení (včetně např. toho, kde jsou umístěny účetní knihy a další součásti účetní evidence)

Závěrečná ustanovení by měla ve stanovách upravit :

* závaznost stanov pro členy

* kdo a jak může provádět změny ve stanovách

* od kdy nabývají stanovy platnost

* pokud je užíváno razítko (logo, znak), pak je popsat či vyobrazit a určit, kdo je oprávněn toto užívat

* případně úprava dalších záležitostí, které uzná přípravný výbor za vhodné stanovami upravit

Obecně k činnostem sdružení občanů

Řádně založené sdružení občanů je samostatnou právnickou osobou, která se řídí pouze obecně platnými zákony a svými stanovami. Stanovy (řádne registrované) jsou zakladatelským dokumentem této právnické osoby (sdružení) a od stanov se odvíjí nejen činnost sdružení, ale i veškerá zákony předepsaná dokumentace k této činnosti, tj. zejména účetnictví.

Proto je výhodné, ještě před ustavením sdružení občanů, řádně uvážit všechny činnosti (a zejména jejich ekonomické, právní a organizační souvislosti), které přípravný výbor projektuje pro sdružení občanů. Ráda bych proto upozornila na některé (podle mého soudu) významné momenty.

Sdružení je sice „neziskový“ subjekt (viz. §18 zákona o daních z příjmů, kde je sdružení občanů vyjmenováno mezi uváděnými „poplatníky nezaloženými za účelem podnikání“), ale žádný zákon nezakazuje sdružení občanů (jako právnické osobě) podnikání. Za předpokladu, že budou respektovány ty právní normy, které upravují okolnosti a podmínky podnikání právnických osob.

Podnikání ovšem nemůže být uvedeno ve stanovách jako účel sdružení. Aniž bych zde zabíhala do detailů, lze použít analogie „hlavní“ činnosti příspěvkové organizace na jedné straně a „účelu“ sdružení na straně druhé, „vedlejší hospodářská činnost“ příspěvkové organizace na straně jedné a „podnikání“ sdružení občanů (právnické osoby) na straně druhé.

Sdružení občanů (právnická osoba) může mít i zaměstnance, resp. může být zaměstnavatelem. Pak se sdružení musí řídit všemi právními normami a předpisy, které upravují postavení a povinnosti zaměstnavatele i vzájemné vztahy mezi zaměstnavatelem a zaměstnanci.

Jako samostatná právnická osoba může sdružení vstupovat do smluvních vztahů za podmínek, které by měly popsat řádně registrované stanovy sdružení. S jinými sdružení občanů (viz. §16 zákona č.83/1990 Sb.) může sdružení uzavírat smlouvu o součinnosti a ustavit tak svaz zúčastněných sdružení, který je samostatnou právnickou osobou a platí pro něj ustanovení zákona č.83/1990 Sb.